


VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 10:30 uur d.d. 12 mei – 10:30 uur d.d. 13 mei

5.1.2e Directie Communicatie

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan COVID-19 Mensen die hun zorg uitstellen (zorgmijders) Mensen met psychiatrische problemen 	<ul style="list-style-type: none"> Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders Sportscholen die open willen Sekswerkers 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici Epidemiologen en virologen

Samenvatting

- Vanochtend worden de kranten een stuk minder gedomineerd door corona-nieuws. Andere onderwerpen krijgen ruimschoots aandacht op de voorpagina's, en in de achtergrondstukken, waaronder het surfongeluk gisteren in Scheveningen en twintig jaar na de vuurwerkramp in Enschede (vanmiddag herdenkingsbijeenkomst).
- Daarnaast blijven media ook vandaag volop kijken naar de situatie in het buitenland. Schrikbeelden uit Zuid-Korea waar het virus weer om zich heen slaat in Seoul nadat het uitgaansleven weer was geopend. Angst voor een tweede golf is nooit ver weg in veel landen en heeft ook effect op Nederland: "Krijgen we hier óók een tweede golf als er meer versoepelingen worden doorgevoerd?"
- Denemarken wordt specifiek uitgelicht door de media; 'het land dat als eerste de lockdown versoepelde'. De voorlopige conclusie daar is dat die versoepelingen niet hebben geleid tot extra besmettingen. De R is in de eerste week van mei 0.7. 'Het kan een geruststelling zijn voor de rest van Europa, waar nu ook land voor land de scholen langzaam weer open gaan', aldus AD. Media herhalen de uitspraak van het RIVM vorige week tegen de NOS: "We kijken heel erg naar het besmettingsgetal in Denemarken."
- Daarnaast wordt de vraag 'wat doen we met de zomervakantie?' steeds vaker gesteld in de media. De Europese Commissie presenteert vandaag drie aanbevelingen hoe het toerismeseizoen toch kan doorgaan. Telegraaf meldt dat Nederlandse reisorganisaties, groot en klein, samen met de luchtvaart druk bezig zijn om vakantievluchten naar Zuid-Europa te herstarten, blijkt uit een rondvraag onder ANVR-touroperators. Volkskrant spreekt van een 'ontembare reislust'.
- Extra focus op de vleessector. FNV vindt dat er hard moet worden ingegrepen in de vleessector om coronabesmettingen te voorkomen. Dit laat de vakbond weten naar aanleiding van een enquête onder 1.500 leden in de vleesverwerkende industrie. Honderd leden hebben de enquête ingevuld. 70 procent van de respondenten geeft aan dat hun collega's zich niet aan de maatregelen houden.
- De vleessector zelf ontkent. Tegen AD zegt de Centrale Organisatie voor de Vleessector juist dat de 12.000 medewerkers in Nederlandse slachterijen zo snel mogelijk moeten worden getest op corona. "Ook wij staan in de frontlinie."
- Trouw opent de krant met een (nieuwe) waarschuwing van medisch-specialisten. Uit angst voor besmetting met het coronavirus gaan patiënten met hartklachten of mogelijke kanker namelijk minder vaak naar een arts. De Federatie Medisch Specialisten vreest dat de schade voor de gezondheid groot is. Het was voor hen reden om deze week met een voorlichtingsvideo te komen. De boodschap: de zorg is veilig, bel gerust uw arts. Mogelijke covid-19-patiënten worden gescheiden opgevangen. De kans op besmetting in het ziekenhuis is klein, zo benadrukt de federatie.
- Trimbos en MIND stellen o.b.v. onderzoek onder een panel dat de psychische klachten bij mensen met ernstige psychiatrische problemen sinds de crisis zijn toegenomen. 40 procent zou meer klachten ervaren.

Karakterisering berichtgeving

- Media verwachten geen grote, nieuwe aankondigingen vanuit de MCCb. Volgende week neemt het kabinet waarschijnlijk een besluit over de opening van de middelbare scholen op 1 juni. Ook zouden dan cafés en restaurants weer beperkt mogen opengaan, net als musea, theaters en concertzalen, schrijft de Telegraaf.
- NOS-journaal vanochtend: 'Minister Van Rijn spreekt vanmiddag met de KNVB; die wil weer snel kunnen beginnen met voetballen, maar Van Rijn wil nog even wachten'.
- Media schrijven over ECB-hoofdeconoom Philip Lane die verwacht dat het dieptepunt van de coronacrisis is bereikt en dat over enkele maanden de economie verbetert. Maar hoe groot de schade voor het bedrijfsleven en consumenten zal zijn, "blijft nog ongewis" aldus Lane.

- De uitspraken van minister Van Rijn na zijn gesprek met de sportschoolbranche wordt breed opgepikt door de media. Die schrijven dat Van Rijn 'bereid is te kijken naar extra maatregelen die sportscholen kunnen nemen en hier advies over zal inwinnen bij het OMT'. Van Rijn verwacht de maatregelen snel te ontvangen.
- Volkskrant laat psychologen aan het woord die stellen dat vakantie echt nodig is. 'Onze wereld is door Corona kleiner geworden; vakantie maakt het blikveld weer groter en ruimt het hoofd op'.
- In haar vaste column in FD schrijft hoogleraar bestuur van de gezondheidszorg Pauline Meurs dat 'IC-zorg altijd beschikbaar moet zijn en collectief moet worden gefinancierd'.

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten – Schade - Oorzaken - Scenario's)

Slachtofferaantallen

- Dat het aantal sterfgevallen door het coronavirus daalt, is ook te zien aan het totale sterftecijfer, melden onderzoekers van het CBS en het RIVM. In de week van 27 april overleden ongeveer 170 mensen meer dan gemiddeld in de eerste tien weken van 2020.
- Frankrijk (26.991) telt inmiddels meer coronadoden dan Spanje (26.920). Na de Verenigde Staten, Groot-Brittannië en Italië is Frankrijk nu het land met de meeste doden wereldwijd.

Identiteiten

- De woordvoerder president Poetin is positief getest op het coronavirus. Dmitri Peskov bevestigt tegenover persbureau Interfax dat hij ziek is en is opgenomen in het ziekenhuis.

Schade

- Uit angst voor besmetting met het virus gaan patiënten met hartklachten of mogelijke kanker minder vaak naar een arts. De gezondheidsschade kan groot zijn, waarschuwt de Federatie Medisch Specialisten op de voorpagina in Trouw. De specialisten vrezen dat de schade voor de gezondheid groot is. Het was voor hen reden om deze week met een voorlichtingsvideo te komen. De boodschap: de zorg is veilig, bel gerust uw arts. Mogelijke Covid-19-patiënten worden gescheiden opgevangen. De kans op besmetting in het ziekenhuis is klein, zo benadrukt de federatie.
- In zeker één geval is een patiënt overleden aan een hartaanval, nadat hij 112 niet durfde te bellen uit angst voor coronabesmetting, weet Anke Vervoord, directeur van de Harteraad, een organisatie voor hartpatiënten. Volgens de Nederlandse Vereniging voor Cardiologie ligt het aantal patiënten dat zich met acute hartklachten bij een arts meldt 25 procent lager dan normaal. Begin april was dat zelfs 50 procent. Vanwege die percentages noemt Vervoord het 'aannemelijk' dat er meer dodelijke slachtoffers zijn gevallen.
- Trimbos en MIND stellen o.b.v. onderzoek onder een panel dat de psychische klachten bij mensen met ernstige psychiatrische problemen sinds de crisis zijn toegenomen. 40 procent zou meer klachten ervaren. Mensen met een psychose ervaren evenveel of zelfs minder psychische klachten vanwege de rust, vermindering van prikkels en (sociale) stress. Ook zouden leden vinden dat de hulpverlening tekort schiet. Hans Kroon van Trimbos maakt zich zorgen wat de coronacrisis op lange termijn doet. "(...) perspectief niet duidelijk en je ziet dat panelleden zich zorgen maken (...) en dat je ziet dat mensen tussen wal en schip vallen van ene hulpverlening naar andere gaan (...)." Nic Vos de Wael van MIND noemt de resultaten zorgelijk: "Dat betekent dat heel veel mensen niet de zorg krijgen die ze nu willen en nodig hebben. Het is ook erg belangrijk dat de zorg in samenspraak met de cliënt vorm krijgt en dat gebeurt nog te weinig. Daardoor krijgen mensen hulp die niet goed bij hen past." Het Trimbos-instituut en MIND zullen het onderzoek over twee maanden opnieuw uitvoeren om te kijken hoe de trends zich ontwikkelen.
- Psychiater Damiaan Denys stelt bij Op1 dat psychiatrische patiënten extra last hebben van de crisis. De GGZ zou al voor corona in crisis verkeren vanwege de 90.000 mensen op de wachtlijst. Nu zijn er nog veel meer patiënten op de wachtlijst komen. Veel huidige patiënten redden het niet met virtueel contact, met name de mensen die hulp het meest nodig hebben. "Dit is een groot probleem. De groep zou moeten worden opgespoord, opgevangen en actief fysiek verder moeten worden geholpen. Denys zegt verder dat de coronacrisis ook zorgt voor een gezondheidsongelijkheid. Twee kampen van mensen waarbij de een minder kans heeft om ziek te worden dan de ander. "De ongelijkheid zet de samenleving op spanning."

Scenario's

- De Nederlandse startup Spektrax werkt hard aan een nieuwe testmethode die in een paar minuten COVID-19 kan opsporen. Samen met het Amsterdam UMC evalueert de startup de technologie. Ze vergelijken bestaande uitkomsten van COVID-19-testen met hun eigen uitkomsten. De komende maanden hopen ze grote hoeveelheden tests te kunnen maken. "Het is de bedoeling dat dit een toegankelijke testmethode wordt, op locatie, zo goedkoop mogelijk", zegt de startup. "Maar er zijn er nog genoeg hobbels te nemen.

We zitten nu in de laatste fase van validatie. Daarna gaan we certificeren en de eerste testen leveren. Daar kijken we enorm naar uit. Neem verzorgingshuizen: mensen die negatief testen kunnen dan voor het eerst in maanden weer bij hun oma op bezoek."

Informatiebehoefte

Welke informatie vragen leven er bij getroffen?

- De vraag 'wat doen we met de zomervakantie?' wordt veelvuldig gesteld in de media (en op social media). Onduidelijkheid en onzekerheid wat er straks mogelijk is, nu de toeristenbranche zelf bezig is met plannen voor na juni. En in het buitenland waaronder Italië zijn regio's bezig 'toeristen te lokken'.
- Op de social kanalen van minister De Jonge is het opvallend rustig. Na de post over #dagvandezorg reageren veel mensen dat er ook een financiële en blijvende waardering moet komen voor het zorgpersoneel.
- PVV-Kamerlid Agema verwijst naar een uitspraak van Van Rijn: "Waar ik een beetje moeite mee heb, is dat er een verband wordt gelegd tussen die beschermingsmiddelen en de piek van besmettingen in verpleeghuizen."
- Agema twittert: "Waar ik meer dan een beetje moeite mee heb is dat onze minister het verband tussen de kolossale verspreiding van corona in onze verpleeghuizen en de afwezigheid van beschermingsmiddelen vanaf de start ontkent. Dit is waarom "ze" Martin van Rijn zo goed vinden. Schaamteloos praat hij recht wat krom is. VRAAG aan @mrijn: Als beschermingsmiddelen volgens u niet zouden helpen bij de verspreiding van corona, waarom bent u dan al weken bezig deze spullen naar Nederland te halen?!?"
- Op social negatieve reacties n.a.v. een eerder NOS-fragment vanuit een nagelstudio (11 mei) waar iemand een FFP2-masker draagt. Macrobioloog Heiman Wertheim: "Ik dacht dat kappers niet medische maskers zouden gebruiken? Hier een FFP2-masker in nagellaksalon die wij alleen bijvoorbeeld bij uitzuigen van een beademde COVID patiënt gebruiken. Op NOS vanavond. Tsja." Marion Koopmans in een reactie op Twitter: "Tja, waarom zou je dat reserveren voor een verpleeghuis.....@HeimanW @AVIPNL @rivm @MinVWS"

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

- Het ebolamedicijn remdesivir mag ook in Europa vaker worden gebruikt. Het Europees geneesmiddelenagentschap EMA heeft besloten dat het nu ook beschikbaar wordt voor patiënten die niet aan de beademing liggen.
- Philips gaat medische beademingsapparaten leveren aan ziekenhuizen in de EU. Philips bereikte hierover dinsdag een deal met de Europese Commissie. Er zijn in de EU contracten gesloten met diverse producenten, waaronder nu ook Philips. Vorige week sprak EU-gezondheidscommissaris Stella Kyriakides over een afspraak met het bedrijf voor de productie van vijftienduizend apparaten per week.
- Het COA begint dinsdag met het in quarantaine plaatsen van asielzoekers die besmet zijn met het coronavirus. De asielzoekers moeten in noodopvang Zoutkamp in ieder geval 14 dagen in quarantaine.
- Sneltesten om binnen een half uur te ontdekken of je besmet bent of niet, zijn niet betrouwbaar en moeten worden afgeraden. Dat concludeert het RIVM obv onderzoek naar testen van onafhankelijke medische microbiologische laboratoria, uitgevoerd door de Taskforce Serologie van de Landelijke Coördinatie Testcapaciteit. Wereldwijd zijn er zeker 168 sneltesten in omloop, aldus het RIVM. In Nederland zijn 23 Covid-19-sneltesten bekend, zestien zijn er onderzocht. De WHO raadde het gebruik vorige maand al af
- Ongeveer 1.900 zorgaanbieders krijgen een voorschot op de zogeheten continuïteitsbijdrage die zorgverzekeraars verstrekken. Dat meldt artsenvakblad Medisch Contact, op basis van cijfers van Zorgverzekeraars Nederland. Met dat geld kunnen zorgaanbieders onder meer hun vaste lasten blijven betalen, waardoor verzekeren de benodigde zorg kunnen krijgen.
- Expertisecentrum Euthanasie neemt vanaf vandaag nieuwe hulpvragen in behandeling met beperkte capaciteit, waardoor patiënten rekening moeten houden met langere wachttijden.
- Erasmus MC begint een groot nationaal onderzoek naar ervaringen over de zorg in de laatste levensfase van coronapatiënten. Het ziekenhuis roept nabestaanden en zorgverleners op hun verhalen te delen, zodat geleerd kan worden van elkaars ervaringen. Alle universitaire medische centra in Nederland, evenals Hogeschool Rotterdam en Integraal Kankercentrum Nederland doen mee. Het onderzoek wordt uitgevoerd in samenwerking met PalZon.
- Sekswerkers schrijven een brandbrief aan ministers De Jonge en Koolmees over het ontbreken van financiële ondersteuning nu ze vanwege de coronacrisis niet mogen werken. Zij voelen zich uitgesloten van coronahulp. Dat stelt SekswerkExpertise, het platform voor positieverbetering sekswerkers, op basis van een enquête onder de leden.

Sport

- De Dam tot Damloop gaat dit jaar niet door. De hardloopwedstrijd (met een parcours van Amsterdam naar Zaandam) stond voor 19 en 20 september gepland.
- Fitnessketen BigGym sleept de Staat voor de rechter om een einde te maken aan de gedwongen sluiting. BigGym vindt dat de maatregelen disproportioneel zijn en eist dat die worden opgeheven. Het bedrijf beschikt naar eigen zeggen over een veilig protocol. Ook wijst BigGym naar het buitenland. In Oostenrijk, Zwitserland en in veel deelstaten van Duitsland zijn sportscholen deze week opengesteld. België volgt op 15 juni. De kortgedingzitting vindt op 20 mei plaats bij de rechtbank in Den Haag. Directeur Ronald Wouters van branchevereniging NL Actief is niet te spreken over de stap van BigGym. "We zijn nog in gesprek met de overheid, dan ga je toch niet tegelijkertijd een rechtszaak aanspannen? Dat is een stap die later nog kan, als overleg op niets uitloopt." Hij noemt het kort geding dan ook "schadelijk voor de branche" en roept andere sportscholen op zich daar niet bij aan te sluiten.
- Voetballers in de Bundesliga die het komende weekeinde de competitie moeten hervatten kunnen dat ondanks de dreiging van het nieuwe coronavirus niet zomaar weigeren. Dat zegt Martin Schimke, een in arbeidsrecht gespecialiseerde oud-basketballer, in Duitse media. Ook in Engeland zou er onrust onder voetballers zijn die het niet zien zitten snel weer te moeten gaan voetballen.

Buitenland

- In Wuhan wordt mogelijk de hele bevolking (zo'n 11 miljoen inwoners) getest. In de metropool, waar de pandemie begon, zijn de afgelopen dagen weer nieuwe besmettingen vastgesteld. Het is nog onduidelijk wanneer het massale testen van inwoners van start moet gaan. Daarvoor worden nu plannen opgesteld.
- In België zijn voor het eerst in twee maanden minder dan 50 nieuwe patiënten in ziekenhuizen opgenomen. De afgelopen 24 uur werden 43 ziekenhuisopnames en 65 nieuwe doden gemeld, waarmee het totaal aantal op 8.761 kwam. Belgische corona-experts spreken van een dalende trend.
- Bijna veertig procent van de IJslanders gebruikt een corona-app die moet helpen bij het contactonderzoek. Maar de app is volgens het hoofd van het onderzoek 'geen gamechanger'; "Ik zou niet willen zeggen dat de technologie helemaal nutteloos is, maar het is de integratie van de app en het menselijk contactonderzoek die resultaten oplevert."
- IJsland wil toeristen straks een coronatest aanbieden als ze aankomen. Wie het aanbod afslaat, moet 14 dagen in quarantaine. Dit staat in een plan van de regering dat beoogt uiterlijk 15 juni de grenzen weer te openen. Bezoekers van het eiland in de Atlantische Oceaan moeten ook een Tracing-App laden.
- Reizigers naar Spanje moeten vanaf vrijdag 14 dagen in quarantaine. Volgens het Kabinet blijft de nieuwe regel gelden totdat in Spanje de lockdown geheel is opgeheven, op z'n vroegst eind juni.

Betekenisgeving

Welke oproepen worden gedaan?

- Brancheorganisatie Koninklijke Horeca Nederland pleit voor een versoepeling van de maatregel omtrent personen uit hetzelfde huishouden om de horeca meer lucht te geven bij een eventuele heropening begin juni. KHN wil dat personen die samen een huishouden vormen aan tafels kunnen aanschuiven zonder dat zij 1,5 meter afstand tot elkaar houden.

Welke emoties, waardeoordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?

Vleessector

- Vakbond FNV vindt dat er hard moet worden ingegrepen in de vleessector om coronabesmettingen te voorkomen. Dit laat de vakbond weten naar aanleiding van een enquête onder 1.500 leden in de vleesverwerkende industrie. Honderd leden hebben de enquête ingevuld. 70 procent van de respondenten geeft aan dat hun collega's zich niet aan de maatregelen houden. Nog eens 41 procent zegt dat zij hun handen niet kunnen wassen op de werkplek en 30 procent kan niet werken met de anderhalve meter afstand. "De sector neemt te weinig maatregelen om hun personeel te beschermen", concludeert FNV-bestuurder voedingsindustrie John Klijn. "In de vleesverwerking werken werknemers dichtbij elkaar aan loopbanden en snijtafels. Afstand houden is moeilijk, maar wel nodig voor de veiligheid van het personeel. En daar wordt nu gefaald."
- De Centrale Organisatie voor de Vleessector (COV), belangenbehartiger van werkgevers in de vleessector, vindt de oproep van de FNV niet terecht. "Het klopt dat in de vleesverwerking werknemers dicht op elkaar werken, maar tegelijkertijd staan hygiënemaatregelen standaard hoog in het vaandel", zegt algemeen secretaris van COV Richard van der Kruijk.

- Volgens de COV zouden de 12.000 medewerkers in de slachterijen zo snel mogelijk moeten worden getest op corona. "Ook wij staan in de frontlinie", aldus COV-secretaris Richard van der Kruijk tegen AD.
- In een ingezonden brief in AD stelt Anne Hilhorst van Wakker Dier dat de coronacrisis Nederland "met zijn intensieve veehouderij, een onhellende waarschuwing heeft gegeven". Volgens Hilhorst zijn "gevaarlijke zoönosen geen exclusief Chinese kwestie". Experts waarschuwen al jaren voor het risico op het ontstaan van gevaarlijke zoönosen in de veehouderij. Zoals viroloog Peter Rotier het onlangs formuleerde: 'Ook in onze eigen veestallen feesten de virussen'. "Het roer moet om bij zowel de overheid als de agro-foodsector. Deze crisis biedt een uitgelezen kans om over te stappen naar een veilige en toekomstbestendige veehouderij. Dat is beter voor de dieren, beter voor de wereld, en beter voor onszelf".

Context

- In een interview met NRC gaat SCP-directeur Kim Putters o.a. in op de vraag 'Hoe gaat het met Nederland?' Zijn antwoord: "We zijn een land in crisis en iedereen ervaart dat. Wat nu centraal staat, is onzekerheid, over werk, over onze gezondheid en die van familie, en over wanneer we de straat weer op kunnen. Mensen willen heel graag meer ruimte en voelen zich beperkt. Maar dat betekent niet dat we nu heel ongelukkig zijn of dat we het leven in Nederland ineens vreselijk zijn gaan vinden. Naarmate een crisis langer duurt, wordt de kans op wat wij het 'gekke-Henkie-syndroom' noemen groter: mensen die zich netjes aan de regels houden en zien dat anderen dat niet doen. Dat moet je als beleidsmaker heel goed in de gaten houden. En dan is het belangrijk om onderscheid te maken. Zijn het mensen die niet meer kunnen omdat ze in een lastige situatie zitten, zoals huiselijk geweld of eenzame ouderen? Of zijn het mensen die denken: ammehoela, ik geloof het wel? Die vragen allemaal om een andere aanpak. Soms met een focus op handhaving, een andere keer met het accent op communicatie of het beschermen van kwetsbare groepen."

Hoe wordt naar de overheid gekeken?

- Hoogleraar bestuur van de gezondheidszorg Pauline Meurs vindt dat IC-zorg anders moet worden belegd dan nu het geval is. "Zorg op de intensive care en verzorging op een verpleegafdeling in het kader van een epidemie dienen te worden gefinancierd als een beschikbaarheidsfunctie (net als de brandweer). Dit dient te worden betaald uit de collectieve middelen en te worden ondergebracht bij de genoemde Wet Publieke Gezondheid. De elf ziekenhuizen met een traumafunctie moeten door de wetgever worden aangewezen om deze zorg te verlenen. Zij dienen dit zo in te richten dat op- en afschalen van ic-capaciteit en intensieve verzorging mogelijk wordt, in nauwe samenspraak met de GGD. Zo wordt de financiering dus niet onderworpen aan plafonds, onderhandelingen en in- en verkoopstrategieën van verzekeraars en ziekenhuizen, maar is deze bij wet geregeld omdat de gezondheid van de hele bevolking in het geding is. Burgers moeten er op kunnen vertrouwen dat, als het er op aankomt, er voldoende middelen en gekwalificeerde personeelsleden zijn om intensieve zorg te verlenen." (...) "Het verbinden van publieke gezondheidszorg aan de curatieve zorg, en in het bijzonder aan de intensieve zorg, heeft veel voordelen. Opnieuw is gebleken hoe belangrijk epidemiologische kennis is voor de inrichting van de curatieve zorg. Die kennis wordt nu nog onvoldoende benut. Een ander voordeel van deze aanpak is dat gebruik gemaakt kan worden van bestaande besluitvormingsstructuren: regionaal wat kan, landelijk wat moet. Gerichtheid op de publieke gezondheid, tenslotte, draagt bij aan een bredere visie op wat goede zorg zou moeten zijn. We moeten toe naar meer aandacht voor kwaliteit van leven, voor sociaal-economische gezondheidsverschillen en voor de psychische kwetsbaarheid van mensen die diep geraakt kunnen worden door een pandemie."
- Viroloog Ab Osterhaus stelt bij Op1 dat als het virus verder wordt doorgedrukt, je verder open kunt. Osterhaus zegt dat de kans 'heel groot' is dat de cijfers omhoog gaan net na juni (wijzend op onder meer het gedrag afgelopen weekend). Het geleidelijk aan toe laten zou leiden tot zogeheten zaagtanden, waarbij je elke keer opnieuw op slot zal moeten als land. "Dit is moeilijk te verkopen." Volgens hem zou er nog twee maanden verder doorgedrukt moeten worden, waarbij je wel in het vooruitzicht kan stellen dat het land daarna opengaat. "(...) strategie van eliminatie, virus kwijtraken zo ver mogelijk en dan houd je nog wat kleine haarden en die kun je geleidelijk aan wegduwen." Net zoals in Zuid-Korea wordt gedaan."
- ROAZ-voorzitter Bart Berden reflecteert in een [reconstructie](#) door Omroep Brabant op de situatie van anderhalve maand geleden waarbij een foute partij mondkapjes is onderschept: "Het is ambtenaren eigen. Er is heel veel geloof in centralisatie. Er werd ons beloofd: wij gaan leveren. Maar wij hebben het nooit als toereikend ingeschat en ervaren." Berden zegt dat het mislopen van grote deals, niet aan de orde is geweest in Brabant ondanks 'het wilde westen' waarop werd gestuit in de zoektocht. "Ik ben blij dat we zelf ook al onze lijnen hebben opgehouden. Anders hadden we grote problemen gehad. Alleen via Den Haag was het nooit gelukt."